

УДК 339.56

«ГОЛАНДСЬКА ХВОРОБА» УКРАЇНСЬКОГО ЕКСПОРТУ: РИЗИКИ В УМОВАХ ЦИКЛІЧНОСТІ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Стаканов Р. Д.

к.е.н, доц., доцент кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин, Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Анотація. В умовах зростаючої глобальної нестабільності українська економіка, яка в останні роки є відчутно залежною від експорту аграрної продукції і продукції чорної металургії, знаходиться в «червоній зоні», чому сприяє ризик попадання української економіки в «сировинні ножиці», коли рівень цін сировинного імпорту перевищуватиме рівень цін сировинного експорту для нашої держави.

«Голландська хвороба» - це економічний термін, який стосується негативних наслідків, що виникають внаслідок значного збільшення вартості валюти країни. Це, перш за все, пов'язано з відкриттям природних ресурсів, зокрема, енергетичних, у випадку України – значна залежність українського експорту від не диверсифікованого набору експортних товарів первинного рівня переробки (при одночасній залежності по імпорту від сировинного енергетичного імпорту і продукції машинобудування).

Розглядаючи циклічність світової економіки з точки зору середньострокових «інвестиційних» циклів Жугляра, з 2019 р. наступає висока ймовірність її входження в нову фазу рецесії [1]. На сьогодні, це підтверджується позицією МВФ [2; 3; 4], який попереджає про ризики пов'язані з торговельними війнами (в першу чергу по лінії США-Китай, потенційно США-ЄС, потенційна дезінтеграція торгівлі пов'язана з Брексіт) та глобальною політичною невизначеністю. Глобальна інфляція

має перспективи для більш швидкого зростання, зі зростанням ризиків суверенного дефолту, в тому числі серед економік розвинених країн. Протидію розвитку інфляційних процесів демонструє ФРС США, збільшуючи облікову ставку, одночасно закладаючи передумови для обмеження економічного зростання в країні.

Для України це може мати своїм наслідком зниженням світових цін на традиційні товари українського експорту (чорні метали, зернові культури, олію, руди), при цьому нова цінова форма може передбачати і появу «сировинних ножиць», коли український сировинний експорт буде дешевшати, а сировинний енергетичний імпорт – дорожчати або дешевшати з нижчою динамікою (в тому числі, через політичні чинники).

За вісім місяців 2018 року дефіцит зовнішньої торгівлі України становив 2,1 млрд. дол. США порівняно з 833 млн. дол. США за відповідний період 2017 року [5]. Продовольчі товари та сировина для їх виробництва складають 40,3% українського експорту, чорні й кольорові метали та вироби з них - 28,3%, мінеральні продукти – 9,1% [6].

Водночас, обсяг міжнародних резервів становив 17.2 млрд. дол. США, що забезпечує фінансування імпорту майбутнього періоду протягом 2,9 місяця [5], і хоча ці показники є достатніми для поточної діяльності та обслуговування державного боргу України, вони знаходяться на дуже низькому рівні з фактично відсутнім запасом на випадок глобальної економічної турбулентності.

Україна потребує перенавантаження сировинної моделі економіки, формування власної моделі економічного розвитку, яка буде менш залежною від зовнішніх криз і фокусування на розвитку сфери послуг, освіти, медицини та науки.

Література

1. Куц. А. Сырьевое проклятие. как циклы Китчина, Жюгляра и Кондратьева ударят по украине. // Деловая столица. 1 лютого 2018 р. URL:

<http://www.dsnews.ua/economics/syrevoe-proklyatie-kak-tsikly-kitchina-zhyuglyara-i-kondrateva-31012018220000> (дата звернення: 15.06.2018)

2. Beams N. IMF revises down global growth projection. // World Socialist Website. October, 8, 2018. URL: <http://www.wsws.org/en/articles/2018/10/11/imfr-o11.html> (дата звернення: 15.06.2018)

3. McRac H. These are the warning signs that signal a new global economic crisis // Independent. October, 11, 2018. URL: <https://www.independent.co.uk/voices/imf-growth-forecasts-warning-global-economic-crisis-a8577646.html> (дата звернення: 15.06.2018)

4. Global Financial Stability Report October 2018: A Decade after the Global Financial Crisis: Are We Safer? // International Monetary Fund. October, 2018. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/GFSR/Issues/2018/09/25/Global-Financial-Stability-Report-October-2018> (дата звернення: 15.06.2018)

5. Платіжний баланс у серпні 2018 року // Національний банк України. 2018. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=27033404> (дата звернення: 15.06.2018)

6. Динаміка товарної структури експорту року // Національний банк України. 2018. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=27033407> (дата звернення: 15.06.2018)